

Mr. Michael Zeger

37.

DEO OPT. MAX. FELICITER ANNUENTE

De

PONTIFICIORUM

SACRIFICIO MISSÆ

EXERCITATIO ACADEMICA

MODERATORE

BALTHASARE CELLARIO

SS. THEOL. DOCTORE EJUSDEMQUE FACULT.

Professore Publico Ordinario & Seniore,

Superintendente item Generali.

Domino, Preceptore & Patrono summè colendo

Publicè proposita

In Illustri ad Elmum Julia

à

GEORGIO HEINRICO ILSENIO

EINBECCENSI

D. XIX. Decembris

ANNO MDCCCLXIII.

HELMSTADI

TYPIS JACOBI MÜLLERI.

INCLYTÆ
REIP. EINBECCENSIS
ORDINI SENATORIO

VIRIS

Nobilissimis, Amplissimis, Consultissimis, Prudentissimis

Dnn. CONSULIBUS,

SYNDICO,

CAMERARIIS,

EQUITUM MAGISTRIS,

PRÆTORIBUS,

JUDICII ASSESSORIBUS,

PATRIÆ PATRIBUS GRAVISSIMIS,

Prudentissimis item, Spectatissimis, Integerrimis,

Dnn. DECEMVIRIS TRIBUNIS EXIMIIS.

OMNIBUS ET SINGULIS

SUIS

Patronis, Evergetis, ac Promotoribus

CERTISSIMIS

Exercitium hoc Academico-Theologicum

in

Grati animi signum

Uberiorem sui suorumq; studiorum commendationem
ulteriorisq; favoris & amoris incitamentum

Dedicat & Offert

Simulq;

cum imminente Novo Anno cuncta felicia,

Toti REIP. salutarem omnium Consiliorum successum

à DEO precatur

Civis ILLORUM Observantissimus

GEORG. HEINR. ILSENIUS.

In Nomine JESU!

Præloquium.

Venerabile S. Eucharistiæ Sa-
cramentum à Christo Salvatore &
Redemptore nostro inter alia & hunc
in finem institutum esse, ut commu-
nicantibus unitatis ac charitatis Sym-
bolum ac tessera existeret, patet è
Pauli Gentium Doctoris verbis I. Cor. X. 17. *Quoniam
unus est panis, unum corpus nos multi sumus, nam omnes de
uno illo pane participamus.* Et rursus I. Corinth. XII. 13.
Omnes in unum spiritum potati sumus. Verùm tantum
abest, ut salutaris hic à Christo intentus finis hodiè ob-
tineri possit, ut potiùs Satanæ omnium inimicitiarum
ac dissidiorum Autoris vafritie, & hominũ contentioso-
rum vecordia ac perversitate is planè in contrarium mu-
tetur, & pacis ac Concordiæ Sacramentum in contentio-
nis ac Eridos pomum convertatur, gravissimis circa il-
lud exortis erroribus satis superque id testantibus. Ut
nihil jam dicamus de Reformatis, veram & realem præ-
sentiam corporis & sanguinis Christi in hoc Eucharis-
tiæ Sacramento præfractè negantibus; in publicum
prodire nunc saltim Pontificios jubemus, qui hoc Sa-

A 2

cre-

erosanctum Eucharistiæ mysterium adeò multis ac ter-
tris abusibus & superstitionibus deformârunt, ut dubi-
um esse possit, num aliud religionis caput parem cala-
mitatem sit expertum. Papisticorum horum Erro-
rum, quorum alii sex, alii octo, alii duodecim recen-
sent, principales, reliquosque includentes duo sunt:
Unus propugnans dogma Transsubstantiationis,
quo citra Scripturæ autoritatem ac Veteris Ecclesiæ
Consensum, imò cum multorum absurdorum introdu-
ctione statuitur, per Consecrationem substantiam sym-
bolorum panis & vini salvis accidentibus deperdi, eo-
rumque in locum corpus & sanguinem Domini succe-
dere; à quo dogmate tanquam divite errorum fonte si-
mul velut rivuli & Permanentia Corporis &
Sanguinis Christi extra sumtionem, Adora-
tio Sacramenti, & sub effusionis periculo Com-
munio sub Una, aliæque triæ Scholasticæ suam
ducunt originem. Alter Pontificiorum circa hoc my-
sterium, si non gravior, non minor certè priore Error
est dogma de Missæ sacrificio. Docent vide-
licet, Sacerdotem quoties consecrat sub visibilibus si-
gnis pane & vino Christum Deo Patri in altari offerre
modo incruento, non pro vivis tantùm fidelibus, eo-
rumque peccatis, pœnis, satisfactionibus, sed & pro de-
functis in Christo nondum ad plenum purgatis, imò &
pro Sanctis in cœlo degentibus, idque sacrificium verè
ac propriè dictum & eundem non quidem numero,
specie tamen actum sacrificandi esse cum eo, quem Sal-
vator in ara crucis peregit; Unde & Christo in Oñcio
Sa-

Sacerdotali Sacerdotes sive Missificos tanquam collegas vel pares adungere, quin quod horrendum auditu est etiam præferre non verentur. Sic enim inter alios Jesuita Cornelius à Lapide Comment. in Cap. VII. ad Ebr. ad vers. 7. *Sacerdos, ait, quatenus gerit personam Christi sacrificantis, quodammodo major est Christo ipso sacrificio. In omni enim sacrificio Sacerdos est major sua victima, quam offert.* Ad quam eorum doctrinam respiciens Lutherus scribit Artic. Schmalcald. part. II. art. 2. in Germanico textu, qui originalis est & ab ipso profectus: *Ich werde mich mit Gottes Hülffe ehe lassen zu Aschen machen / ehe ich einen Nestknecht mit seinem Wercke / er sey gut oder böse / lasse meinem HERRN und Heyland JESU Christo gleich oder höher seyn.*

Missaticum igitur hoc sacrificium, pro quo Regni Pontificii Defensores non minùs hodiè, atque olim à Trojanis ac Græcis pro Helena certatum est, contendunt, *tormenta que omnia, membrorum dilanationem ac mortem ipsam pati, quam Missam missam facere malunt, uti Campegium Cardinalem ac Legatum Pontificium Augustæ dixisse, Lutherus cit. loc. refert, paulò accuratius expendere, inq; illius arcana & abdita, pro ingenii quidem viribus, aliquantò penitiùs inquirere, constitui.* Esto igitur

§. I.

Cum nominis notatio non parum ad rei cognitionem conferat, meritò nos *de Papistico Missæ sacrificio* acturi à *Missæ* Nomine initium facimus. Illud igitur quod attinet, sunt i. qui putant vocem hanc esse *Ebraicam*, & originem suam trahere à vocabulo *מִסָּח* quod

habetur Deut. XVI. 10. quorum tamen opinionem Bel-
 larminus lib. V. de Eucharistia, qui primus est de Sacri-
 ficio Missæ Cap. I. §. Sed non videtur &c. col. 928. edit.
 Ingolstadt. de anno 1601. & Vasquez in part. III. Thom.
 Disp. ccxxii. Cap. I. meritò rejiciunt. Vasquesii verba
 ita habent: *Probabilius multò est, vocem hanc nullo modo
 Ebraicam esse aut ab Ebraica derivatam; quòd si enim vox
 ista Ebraica in usu Apostolis fuisset, illam etiam Græci &
 Syri, atq; alia nationes, retinuissent, ut retinuerunt alias
 similes voces, ut Amen, Alleluja, Sabaoth, Osanna &c. Neq;
 viri docti lingua Ebraica, Origenes, Epiphanius, Justinus,
 Hieronymus hac voce unquam utuntur, quod meritò admi-
 randum videri posset, si ea vox esset Ebraica.*

Cit. Gerb.
 Conf. Ca-
 thol. lib.
 II. Spec.
 part. II.
 artic. XV.
 c. I. p. 1164
 edit. Jen.
 de a. 1636.

§. II. Sunt 2. qui natales nominis Missæ petunt
 ex Græca litteratura, idq; *ἡ μυστήριος* descendere o-
 pinantur; Quæ tamen opinio Suarezio minimè pro-
 batur: *Non est*, inquit, in part. III. Thom. Disput.
 LXXIV. Sect. 3. *verisimilis opinio, quia nullum ejus vocis
 fundamentum in Græca lingua reperitur, neq; usum ejus in
 Græcis Patribus legimus.*

§. III. Sunt 3. qui illam pro Latina agnoscunt à
 Missione scilicet dictam, ut *Missæ* idem sit quod *Missio*,
 quamvis hujus Etymologias non omnes easdem dent
 rationes. Ita enim Hugo de S. Victore Tom. III. lib. II. de
 Sacram. part. II. Cap. 14. *Missæ dicta est quasi transmissa,
 vel quasi transmissio, eò quòd populus fidelis per ministerium
 Sacerdotis, qui Mediatoris vice fungitur inter Deum &
 homines, preces & vota & oblationes Deo transmittat.
 Ipsa etiam hostia sacra Missæ vocari potest, quia transmissa
 est primùm scilicet à Patre nobis ut nobiscum esset: postea
 à nobis Patri, ut apud Patrem pro nobis intercederet.* Pri-

miu

mum à patre nobis per incarnationem, postea Patri à nobis per passionem. Modo in Sacramento. Primum à Patre nobis per Sanctificationem, qua nobiscum esse incipit, postea Patri à nobis per oblationem, qua pro nobis intercedit. Vel Missa dicta est sicut quidam putant ab emittendo: quia tempore quo Sacerdos incipit consecrare corpus Domini, catechumeni foras emittuntur. Lecto enim Evangelio Diaconus clamat: Si quis Catechumenus adest, exeat foras. Catechumeni sacris mysteriis interesse non debent, qua non nisi baptisatis & Christianis committuntur, sicut de quibusdam qui Catechumenorum & nondum Renatorum typum gerebant scriptum est: Ipse autem Jesus non credebat se illis. Joh. xxiii Haetenus Hugo. Nullum vero dubium est, quin postrema illa ab Hugone allata denominationis ratio caeteris sit praferenda & pra illis acceptanda: Antiquissima omnium Ecclesiarum, uti Georg. Cassander in Conf. Art. 24. de Missa p. m. 155. refert, atq; in primis Romanae Ecclesiae consuetudo fuit, qua voce Diaconi post Evangelij lectionem non communicantes mittebantur, hoc est, abire jubebantur. A quo solenni ritu, quo primum Catechumenis & non Communicantibus ante Consecrationem, & postea fidelibus post Consecrationem & participationem, Missa seu Missio denunciabatur, Missae nomen in vulgus obtinuit.

§. IV. Cum vero & Protestantes in Augustan. Confess. sub init. artic. III. de Abusibus mutatis, conquerantur, suas Ecclesias falso accusari, quod Missam aboleant; retineri enim Missam apud se & summa reverentia celebrari; & in Apolog. initio iterum praemoneant, se non abolere Missam, sed religiose retinere ac defendere; tandemque his verbis concludant: Hae de Missa breviter

ter

ter diximus, ut omnes boni viri ubiq; gentium intelligere queant, nos summo studio dignitatem Missæ tueri; nemini non manifestum esse potest, nomen Missæ πολύσημον esse, neque à Nobis & Pontificiis uno eodemque accipi modo. Operæ pretium igitur facturi videmur, si illius ambiguitatem ante omnia exponamus, ita enim & status quæstionis inter Nos & Pontificios planior & orthodoxa rei veritas magis fuerit perspicua.

§. V. — Sciendum igitur est, Missæ vocem sumi I. *Generaliter* pro toto cultu divino publico, & Catechumenorum & Fidelium Missam simul includente, appellatione sumpta ab unico illo, eoque ultimo actu, nempe Missa vel Dimissione Fidelium, qua à Veteribus totus cultus divinus publicus finiebatur. II. *Specialiter* pro parte saltim illa cultus divini posteriore, cui Catechumenis, pœnitentibus & Energumenis interesse non licebat, nempe pro S. Eucharistiæ Consecratione & distributione inter solos fideles facta, denominatione itidem sumpta à Missa sive dimissione Catechumenorum, tanquam signo mox peragenda Coenæ Dominicæ. Sed de his duabus vocis Missæ acceptionibus quæstio non est, quando inter Nos & Pontificios de Missa controvertitur; nec quæritur, an Missa in ejusmodi significatis in S. Scriptura fundamentum habeat, adeoque à primitiva Ecclesia fuerit credita; hoc enim facile concedimus: Ita enim Latinis Patribus, Ambrosio, Leoni, Cassiano, vox Missæ accipitur pro Celebratione Coenæ Dominicæ; hoc quoque sensu accipienda sunt verba Aug. Confessionis præced. §. allata, nempe *retineri Missam apud nos Protestantes, & summa reverentia celebrari; servari usitatas ceremonias ferè omnes; Et Apologia: Nos*

*Nos summo studio dignitatem Missæ tueri, præscæ scilicet istius, in qua non solum hymni canebantur, deprecationes fiebant, Scripturæ legebantur & explicabantur, panis vinumque consecrabantur, sed etiam ad manducandum & bibendum distribuebantur; cum talem Missam ipse Dominus & Servator noster à suis discessurus in suæ mortis commemorationem instituerit, & usque ad suum reditum frequentari præceperit. Postquam verò in Ecclesia Romana sicut alia, quæ ullo pacto potuerunt, ita quoque doctrina & praxis S. Eucharistiæ ad ambitionem & quæstum Cleri Romani detorqueri, & in sacrificium propitiatorium transformari cœpit, ipsiq; Sacrificuli pro vivorum ac mortuorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, aliisque necessitatibus offerre sese, gloriari sunt soliti, nomen Missæ III. ficto isti sacrificio est tributum, eò quòd in illo eadem symbola externa, quæ in S. Eucharistia olim Missæ nomine indigitata adhibebantur, adessent. Et in hoc sensu vox Missæ sumitur, quando hæc inter Nos & Pontificios de Missa Controversia agitur, & verum κενόμενον statusque quæstionis in hoc consistit: *An S. Eucharistia sit talis Missa, qualem Pontificij somniant, hoc est sacrificium verum, propriè dictum, incruentum, propitiatorium & impetratorium, in quo à Sacerdote Missifico sub benedicto pane & vino corpus & sanguis Domini pro vivis pariter & mortuis, eorumque peccatis, pœnis, satisfactionibus & aliis necessitatibus ex Christi mandato verè ac propriè offeratur?**

§. VI. Non equidem negamus, Missam (liceat nunc ita sano sensu appellare Eucharistiam) non raro ab Ecclesiasticis Scriptoribus sacrificium appellari,

B

sed

sed nec illud ignoramus, quod etiam notavit Dn. D.
 Præses Disput. X. §. 7. super Concil. Trident. vocem
Sacrificii in Scripturâ diversimodè accipi, vel *proprie*, vel
improprie. *Sacrificium proprie* acceptum notat immo-
 lationem animantis factam in Dei cultum & obsequi-
 um juxta ipsius Dei institutionem & mandatum. Quo
 sensu tria maximè illustria sacrificiorum Leviticorum
 à Mose præscriptorum genera dantur, scilicet Holocau-
 sta, Propitiatoria sive sacrificia pro peccato, & Pacifica,
 eaque vel Eucharistica pro beneficiis impetratis, vel
 Votiva & Spontanea pro iisdem impetrandis. Et tale
 verum & proprie dictum sacrificium cruentam mor-
 tem & passionem Christi, sacrificiis istis Veteris Testa-
 menti præfiguratum, & in ara crucis re ipsa præstitum,
 fuisse perspicuum est ex Ephes. V. 2. Ebr. X. 12. *Impro-*
prie verò & figuratè sacrificia vocantur 1. *Beneficentia &*
Charitatis officia egenti proximo exhibita sive Eleemosy-
na; Ita Paulus cum à Philippensibus, qui aliàs semel atq;
 iterum, quo opus fuerat, miserant, non nihil muneris
 Epaphrodito internuncio accepisset, scribit, se accepisse
 ὁσμὴν εὐωδίας, Θυσίαν δεξιῆν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ odorem bo-
 nae fragrantia, hostiam Deo acceptam & gratam, Philipp.
 IV. 18. & Autor Epist. ad Ebr. XIII. 16. *Beneficentia*,
 ait, & *communicationis ne obliviscimi*; talibus enim
victimis delectatur DEUS. 2. *Gratiarum actiones &*
preces piorum. ut Psalm. L. 14. *Sacrifica vel immola*
Deo laudem. Ebr. XIII. 15. *Per Christum assidue offeramus*
Deo Θυσίαν ἀνεσσεως sacrificium laudis id est fructum la-
biorum confitentium nomini ejus. 3. *Vitæ Sanctimo-*
nia. Sic Paulus ait Roman. XII. 1. *Obsecro vos fratres*
per miserationes Dei, ut praebeatis corpora vestra. Θυσίαν
 hosti-

hostiam viventem, sanctam, placentem Deo, rationalem cultum vestrum.

§. VII. Posteriore hoc & non alio sensu *Sacrificii* nomen Veteres Eucharistiæ accommodârunt, *partim* quidem imitatione Veteris Testamenti, quòd ejus vocabula & phrasæ Novi ritibus accommodare conveniens visum fuerit: *partim* quòd ibi præsens sit id, quod olim materia fuit sacrificii, sive corpus & sanguis Christi, quæ pro nobis sacrificium Deo Patri in ara crucis obtulit: *partim* quòd Eucharistia utpote Sacramentum & actio à Christo instituta sit Dei cultus ipsi gratus & acceptus, & propterea referatur inter sacrificia spiritualia sive figuratè ita dicta, quas rationes enumerat Epitome Calixtina. Hoc & sensu Nos Protestantes adhuc hodiè administrationem S. Eucharistiæ non minus ac Veteres ob jam allatas rationes *Sacrificium* appellare non dubitamus. Vocatur videlicet à Nobis Eucharistia *Sacrificium*, *partim* quia in vero usu Eucharistiæ nos totos cum anima & corpore Deo consecrare ac in hostiam offerre debemus: *partim* quia ibidem præsens est vera illa victima in ara crucis Deo Patri oblata, nempe idem numero corpus, quòd pro nobis in mortem traditum, & idem sanguis, qui de faucio latere effluxit: *partim* quia in Eucharistia Deo Patri Christi mors, quam verissimum & propriè dictum sacrificium esse §. præced. diximus, offertur *per preces*, tanquàm *spiritualia sacrificia*, quas in vera fide & charitate *per corpus & sanguinem Domini* hîc & nunc præsentia ad Deum mittimus, ut propter illa ita ibidem præsentia Deus omnibus velit esse propitius, & omnia, quæ ad animæ & corporis salutem necessaria sunt, donare, simulquè eo nomine ipsi *gratias agimus*, quòd nostri

B 2

mi-

misertus Filium suum unigenitum pro nobis in mortem tradere voluerit: *partim* denique, quia, dum benedictus panis manducatur & vinum bibitur, & corpus, quod in mortem traditum fuit unâ cum pane manducatur, & sanguis, qui in ara crucis de latere profluxit, unâ cum consecrato vino bibitur, *mortis Domini tanquam veri & propriè dicti sacrificii sit commemoratio, eaq; suo quodam modo representatur.* Hoc & non alio respectu etiam Apologia Aug. Confess. sub titulo: quid sit sacrificium & quæ sint sacrificii species? inquit: Nos quidem facile patimur, *Missam intelligi iuge sacrificium, modo ut tota Missa intelligatur hoc est Ceremonia* (administratæ Cœnæ) *cum prædicatione Evangelii, fide, invocatione, gratiarum actione.* Nam hæc simul conjuncta sunt *iuge sacrificium Novi Testamenti.* Quin nec hoc diffitemur, quatenus preces & obtestationes illæ per Corpus & sanguinem Christi ceu hîc & nunc præsentissima fusæ vim habent propitiandi & placandi Deum, eatenus permitti posse, in Missa sive Eucharistia esse *sacrificium propitiatorium impropiè dictum.* Addimus & illud, in quantum preces in agni illius præsentiam fundatæ à dignè participantibus pro omnibus hominibus, etiam absentibus ad Deum fusæ effectum habere possunt ad placandum Deum, dubium non esse, in tantum fructum administratæ Eucharistiæ *in absentes* quoque redundare; & hanc ob causam iterum Missam sive Eucharistiam *sacrificium, vocabulo impropiè accepto,* appellari posse concedimus.

§. II. X. Hoc autem sacrificio impropiè dicto Pontificii minimè sunt contenti insuper contententes, dari in Missa *verum & propriè dictum sacrificium.* Ita enim

enim

enim Sess. xxii. Cap. i. Synodus Tridentina, quæ Bel-
larmino lib. v. de Gratia & Lib. arbitr. cap. 13. vox Ec-
clesiæ Catholicæ (Pontificiæ) audit, docet: *Is Deus &
Dominus noster, et si semel seipsum in ara crucis morte in-
tercedente Deo Patri, oblaturus erat, ut aeternam illic re-
demtionem operaretur: quia tamen per mortem sacerdo-
tium ejus extinguendum non erat, in Cœna novissima, qua
nocte tradebatur, ut dilectæ suæ Sponsæ Ecclesiæ visibile (si-
cut hominum natura exigit) relinqueret sacrificium, quo
cræmentum illud semel in cruce peragendum representare-
tur, ejusq; memoria in finem usq; seculi permaneret, atque
illius salutaris virtus in remissionem eorum, quæ à nobis
quotidiè committuntur, peccatorum applicaretur, Sacerdo-
tem secundum ordinem Melchisedech se in aeternum consti-
tutum declarans corpus & sanguinem suum sub speciebus
panis & vini Deo Patri obtulit: ac sub earundem rerum
Symbolis, Apostolis (quos tunc Novi Test. Sacerdotes con-
stituebat) ut sumerent, tradidit: & eisdem eorumq; in
Sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit per hæc ver-
ba: Hoc facite in mei commemorationem &c. Et Cap. 2.
Quoniam in divino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur,
idem ille Christus continetur & incruentè immolatur, qui
in ara crucis semel seipsum cruentè obtulit, docet S. Syno-
dus, sacrificium illud verè propitiatorium esse, per ipsumq;
fieri, ut si cum vero corde & vera fide cum metu & reve-
rentia contriti ac pœnitentes ad Deum accedamus, miseri-
cordiam consequamur & gratiam inveniamus in auxilio o-
portuno. Hujus quippe oblatione placatus Dominus gra-
tiam & donum pœnitentiæ concedens crimina & peccata
etiam ingentia dimittit. Una enim eademq; est hostia,
idemq; nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui seipsum*

tūc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversa. Cujus quidem Oblationis (cruenta, inquam,) fructus per hanc incruentam uberrimè percipiuntur, tantum abest, ut illi per hanc quovis modo derogetur. Quare non solum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus & aliis necessitatibus, sed & pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis, ritè juxta Apostolorum traditionem offertur. Quibus subjicit aliquot Canones & anathema dicit Can. I. Si quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum & proprium sacrificium: aut quòd offerri non sit aliud, quàm nobis Christum ad manducandum dari. Can. 2. Si quis dixerit, illis verbis: Hoc facite in mei commemorationem, Christum non instituisse Apostolos Sacerdotes, aut non ordinasse, ut ipsi aliq̄ Sacerdotes offerrent corpus & sanguinem. Can. 3. Si quis dixerit, Missa sacrificium tantum esse laudis & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificii in cruce peracti, non autem propitiatorium, vel soli prodesse sumentis, neq̄ pro vivis & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus & aliis necessitatibus offerri debere.

§. IX. Quantum itaque ex his Tridentinorum capitulis, subjunctisque Canonibus videre licet, statuunt illi *Autorem hujus Missæ sacrificii*, Dominum nostrum I. Christum, Cap. 1. & Can. 2. *Materiam*, Corpus & sanguinem Christi sub accidentibus panis & vini, Capp. 1. & 2. *Formam*, Consecrationem. *Finem & Effectum*, remissionem peccatorum, omnisq̄ generis aliorum tam spiritualium, quàm corporalium beneficiorum collationem, cap. 2. & Can. 3.

§. X. Quamvis verò antè conditum Concilium Tridentinum de eo dubitari potuerit, num Christus in

in

in prima Sacra Coena corpus & sanguinem suum verè
& propriè sacrificarit, & ita hoc sacrificium instituerit,
neque in ipso Concilio defuerint, qui graviter oblatio-
nem in novissima Coena factam oppugnârint, ta-
men ex quo illud in dicto illo Concilio cum anathe-
matis fulmine semel decretum, de fide jam apud eos
certum est. Quare, sicut aliàs, teste Bellarmino lib. I.
de Justific. cap. 12. ita & hoc in negotio *Catholici* (Pon-
tificii) *Synodum Tridentinam ut magistram sequuntur*,
& omnes omnibus viribus in Missa verum & propriè di-
ctum sacrificium dari acriter propugnant. Unde Bell.
lib. I. de Missa cap. 5. §. E contrario &c. col. 946. ingen-
tem recenset catalogum eorum, qui *suo illo seculo de Sa-*
cificio Missæ scripserint, eosq; omnes in eo potissimum labo-
rasse dicit, ut ostenderint, in Missa offerri Deo verè ac pro-
priè Corpus ac sanguinem Domini sub specie visibili panis &
vini.

§. XI. In hoc verò licèt omnes conveniant, quòd
in Missa scilicet verum & propriè dictum detur sacrifici-
um; si tamen quis ulterius ex iis quærat, in quam re
sive actione Sacerdotis formale & Essentia hujus sacrifi-
cii consistat, num in sola consecratione, an verò præter
hanc plures actus dentur, qui Missam formaliter consti-
tuant sacrificium, immane quantum discrepant. Azo-
rius Tom. I. lib. X. Instit. cap. 19. aliquot ea de re recen-
set opiniones, dicitq; *alios* sacrificii totã rationem pone-
re in verbis, precibus, ceremoniis & ritibus, qui in con-
secratione adhibentur; *alios* in tribus Sacerdotis actioni-
bus, nempe Consecratione, Oblatione & Sumtione;
alios in quinque, tribus istis fractionem specierum panis
& vini ac earum commistionem interponentes; *alios* in
dua-

duabus, Consecratione puta & Oblatione; *alios* in una nempe Oblatione; *alios* itidem in una, videlicet Consecratione. Ipse autem quam maximè probat eorum sententiam, qui sacrificii hujus essentiam constituunt *in duabus, aut summum in tribus* actionibus, scilicet vel in Consecratione & Oblatione, vel in Consecratione, Oblatione & Sumptione. Bellarminus lib. I. de Missa Cap. 27. putat, eam consistere in duabus actionibus, nempe in Consumptione Sacramenti à parte Sacerdotis, qua realiter victima oblata destruat, & Consecratione, quæ tamen rursus tria includat, in quibus sacrificii veri & realis ratio consistat: videlicet 1. *Mutationem*, qua res profana panis scil. fit sacra, imò omnium sacratissima, puta, corpus Christi. 2. *Oblationem*, qua res illa profana jam sacra effecta, dum in altari collocatur, Deo offertur. 3. *Ordinationem* ad veram & realem mutationem. Vasquez. Tom. III. in part. III. Thom. Disp. CXXII. cap. 8. vult, in eo rationem sacrificii in Missa consistere, quòd Christus, quia in ea per transubstantiationem realiter præsens est, etsi non re ipsa & verè, sed in sola figura & similitudine dicatur occidi, re ipsa tamen dicatur immolari & in sacrificium offerri, cum in cõmemoratione mortis Christi ipsa res, qua fit commemoratio, signum sit continens rem ipsam, cujus mortis fit commemoratio. Gregorius de Valentia Tom. IV. quæst. XI. p. 1. existimat sacrificium hoc præcipuè in Consecratione consistere, ut tamen simul & in fractione & in sumptione ejus substantia, minùs licèt principaliter, ponatur. Becanus de Sacram. cap. XXV. quæst. 6. dicit, totam essentiam hujus sacrificii in Consecratione consistere, sumptionemque Sacerdotalem ad perfectionem

nem

nem tantum accidentalem pertinere. Ita in assignanda sacrificii huius formali ratione valde variant, quod quis non immerito malæ & suspectæ causæ indicium interpretetur.

§. XII. Quoad effectus verò tam spirituales quàm corporales, quos huic Missæ sacrificio adscribunt, una omnium mens est & sententia. Eunt videlicet in sententiam Tridentinorum, eamque per omnia probant. Ea, inquit Catechismus Romanus part. II. cap. 4. quæst. 62. *est vis huius sacrificii, ut non solum immolanti & sumentis prosit, sed omnibus etiam fidelibus, sive illi nobiscum in terris vivant, sive jam in Domino mortui nondum planè expiati sint. Neque enim minus ex Apostolorum certissima traditione pro his utiliter offertur, quàm pro vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus ac quibusvis calamitatibus & angustiis.* Et Bellarm. lib. II. de Missa cap. I. §. Contrarium &c. col. 1045. ex his Synodi verbis: *Crimina & peccata etiam ingentia dimittit; concludit, illam, ut rem penitus declararet, illis apertè docuisse, sacrificium Missæ non solum propitiatorium esse pro pœnis, sed etiam pro culpis, nec solum pro culpis levibus, sed etiam pro gravibus, atq; adeò mortalibus. Illud non solum impetratorium esse spiritualium beneficiorum, sed etiam temporalium, & idcirco offerri posse pro peccatis, pro pœnis & pro quibuscunq; aliis necessitatibus; imò & pro iis, quos scimus in peccato libenter manere, pro obduratis & impœnitentibus, uti docet cit. loc. cap. IV. §. Quæ sententia S. Thomæ &c. col. 1052. Et col. seqv. 1053. §. Atque hinc &c. Dicitur, inquit, sacrificium Missæ propitiatorium, quia impetrat remissionem culpæ; satisfactorium, quia*

C

im-

impetrat remissionem pœnæ; meritorium, quia impetrat gratiam benefaciendi ac merita acquirendi.

§. XIII. Non tantum ergo sacrificii huius fructum ad viventes, sed etiam ad *defunctos in purgatorio* degentes referunt, ut ex illorum verbis §. XII. præced. adductis liquet, imò & ad *Sanctos in cælo cum Christo regnantes* extendunt, ac simul pro iis omnibus salutariter illud offerri contendunt: Pro *illis* quidem ad eorum è purgatorio liberationem maturandam, vid. Cap. II. Sess. XXII. supra §. IIX. adductum & Bellarm. lib. II. de *Missâ* cap. VII. Pro *His* verò, ut illis per hoc non culpa vel pœnæ remissio, sive gratiæ vel gloriæ augmentum aliquod impetretur, sed debitus honor exhibeatur, utque illorum intercessio ac patrocinium hac ratione paretur ac obtineatur. *Quamvis*, inquit Tridentini Cap. III. *in honorem & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueverit; non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronavit, unde nec Sacerdos dicere solet, offero tibi sacrificium Petre vel Paule; sed D^{co} de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia imporat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in cælis, eorum memoriam facimus in terris.* Et Can. V. *anathema* denunciant, si quis dixerit, *imposturam esse, Missas celebrare in honorem Sanctorum, & pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendat.*

§. XIV. Talia vero operandi & ejusmodi effectus producendi vim sacrificium illud *potissimum & præcipuè ex opere operato*, id est, vigore institutionis divinæ, & *non solum ex opere operantis*, id est, ex bonitate & devotione ejus, qui operatur, obtinere docent. Hoc videlicet

licet volunt, effectum & va'orem hujus sacrificii pendere principaliter à vi atque dignitate sua ipsi ab Instituto- re indita, sive ab institutione Christi & non solum ex conditione ministri sacrificantis. *Sacrificium Missæ*, inquit Bellarminus l. II. de Missa cap. IV. *non habet vim solum aut potissimum ex opere operantis, sed etiam ex opere operato. Dicimus solum, quia negari non potest sacrificium habere vim etiam aliquam ex bonitate & devotione ministri sacrificantis. Si enim cætera opera virtutum DEO placent, quatenus ab amico aliquo suo & ex charitate & devotione procedunt, cur non placeat eadem ratione opus istud religionis prestantissimum? Sed negamus hinc tantum aut hinc potissimum vim habere sacrificium Missæ, atque asserimus vim habere præcipue ex opere operato.* Hæc ita Bellarminus.

§. XV. Ne autem quis existimet, unumquemque sacris ordinibus initiatum potestatem habere sacrificium illud offerendi, eam penes solos Sacerdotes esse, disertè tradunt. *Potestatem consecrandi & offerendi*, inquit Estius in lib. IV. Sent. D. st. XIII. §. 1. *habet omnis & solus Sacerdos juxta ritum Ecclesiæ ordinatus, utpote cui & non alii in sua ordinatione dicitur: Accipe potestatem offerendi sacrificium &c. ut est in decreto Florentino de Sacramentis. Cujus doctrinæ certissimum fundamentum est in Evangelio, ubi Christus instituens hoc sacramentum, potestatem ejus consecrandi & offerendi solis Apostolis contulit dicens: Hoc facite &c. per quos deinde legitima ordinatione successoribus eorum, id est, presbyteris omnibus & solis eam communicatam voluit. De qua re in Lateranensi Synodo sub Innocentio III. sic legitur. Hoc Eucharistiæ sacramentum nemo potest conficere, nisi Sacerdos fuerit*

rite ordinatus secundum claves Ecclesie, quas ipse concessit Apostolis & eorum successoribus JESUS Christus.

§. XVI. A Sacerdotibus hinc sacrificium illud rite peracturis quatuor cum primis exigunt Tridentini. Primum est hoc, ut recitent Canonem Missæ Gregorianum à Gregorio M. sic appellatum, quem uti omni ex parte Verbo Dei conformem, adeoque ab errore immunem, ita invariatum retinendum esse contendunt. *Cum sancta*, inquit Cap. IV. *sanctè administrari conveniat, sitq; hoc omnium sanctissimum sacrificium, Ecclesia Catholica, ut dignè reverenterq; offerretur ac percipere- tur, sacrum Canonem multis ante seculis instituit ita ab omni errore purum, ut nihil in eo contineatur, quod non maxime sanctitatem & pietatem quandam redoleat, mentes- que offerentium in Deum erigat: Is enim constat, cum ex ipsis Domini verbis, tum & Apostolorum traditionibus, ac Sanctorum quoque Pontificum piis institutionibus. Et Can. VI. Si quis dixerit, Canonem Missæ errores contine- re, ideoq; abrogandum, anathema sit. Alterum, ut in Canonis hujus recitatione non tam vulgari & commu- nicantibus noto linguæ genere, quàm Latina lingua, quâ iste apud Gregorium M. lib. Sacram. descriptus re- peritur, utantur. Et si, ajunt rursus Cap. IIX. Missa ma- gnâ contineat populi fidelis eruditionem, non tamen expe- dire visum est Patribus, ut vulgari lingua celebraretur. Et Cap. IX. Si quis dixerit, linguâ tantum vulgari Mis- sam celebrari debere, anathema sit. Tertium, ut non semper articulatam & claram vocem adhibeant, sed par- tem ejus aliquam submissâ, aliquam verò elatiore voce pronuncient. *Cum natura hominum ea sit*, dicunt rursus cap. V.*

Cap. V. ut non facile queat sine ipsis adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli, propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quaedam submissa voce, alia vero elatiore in Missa pronuntiarentur, instituit. Et Can. IV. Si quis dixerit, Ecclesie Rom. ritum, quo submissa voce pars Canonis & verba Consecrationis proferruntur, damnandum esse, anathema sit. Quartum denique, ut solitas ceremonias non negligant. Ceremonias item adhibuit pia mater Ecclesia, ajunt Cap. V. ut mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, vestes, aliaque id genus multa, ex Apostolica disciplina & traditione, quo & majestas tanti sacrificii commendaretur, & mentes fidelium per haec visibilia religionis & pietatis signa ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur. Prolixius illas ceremonias Bellarminus c. l. cap. XIV. recenset, dicitque earum alias in rebus consistere & praequiri ad sacrificium, alias in actione & inter sacrificandum adhiberi. Illarum quae scilicet in rebus consistunt & ad sacrificium praequiruntur, rursus quasdam dicit requiri ex parte personae, ut vestes sacras; quasdam ex parte loci, ut templa, altaria, vasa sacra, veluti calix, discus, corporalia, item lumina; quasdam ex parte temporis, ut nempe praecipue Dominicis diebus, ut ante meridiem, ut ante omnem cibum fiat. Harum quoque, quae scilicet in actione consistunt & inter sacrificandum a Sacerdote adhiberi debent, quasdam ait a Sacerdote referri ad Deum, ut elevationem manuum, elevationem oculorum, adorationem per inclinationem corporis aut genuum curvationem; quasdam ad sacrificium, ut elevationem hostiae consecrandae coram Deo, ostensionem Sacramenti ad populum, fractionem &

commixtionem; *quasdam ad seipsum*, ut tunctionem pe-
ctoris, lotionem manuum; *quasdam ad populum*, ut sa-
lutationem & dimissionem ejus; *quasdam ad ea quæ le-
guntur in Missa*, ut cantum & instrumenta Musica. Præ-
ter has Missæ proprias etiam aliquot aliis rebus cum
Missa communes ceremonias refert, nempe, aspersio-
nem aquæ benedictæ, thurificationem, osculum & cru-
cis signum.

§. XVII. Atq; hæc est structura Missatici illius sacri-
ficii, quam, quia haut firmis innititur fundamentis, rur-
sus destruere, non adeò fuerit difficile. Ut igitur clariùs
patescat sacrificium, illud planè confictum esse, i. ita ar-
gumentamur:

In quo desideratur id, quod ad essentiam veri
& propriè dicti sacrificii omninò pertinet,
illud non potest esse verum & propriè di-
ctum sacrificium.

Atqui in Eucharistia desideratur id, quod ad
essentiam veri & propriè dicti sacrificii o-
mninò pertinet.

Ergò in Eucharistia non est verum & propriè di-
ctum sacrificium.

Major constat ex terminis: Implicat enim verum &
propriè dictum sacrificium esse, & tamen non habere,
quæ ad essentiam ejus præcisè pertinent, seu de intrin-
seca ejus ratione sunt. Minor probatur inde, quia, ipso
etiam Bellarmino teste, ad essentiam veri & realis sacri-
ficii omninò pertinet rei, quæ immolatur, destructio vel
occisio. *Ad verum sacrificium*, inquit lib. I. de Missa
cap. II. §. Octavò diximus &c. col. 941. *requiritur, ut id,
quod offertur Deo in sacrificium, planè destruat, id est,*
ita

ita mutetur, ut desinat esse id, quod ante erat. Et paulò
post: *Sacrificium est summa protestatio subjectionis nostræ
ad Deum, & summus cultus externus, qui exhiberi possit.
Summa autem ista protestatio requirit, ut non solam usus
rei Deo offeratur, sed ipsa etiam substantia, & ideo non so-
lum usus sed substantia consumatur.* Idem rursus cap.
XXVII. §. *Hæc sententia &c. col. 1040. Verum & reale
sacrificium veram & realem mortem aut destructionem de-
siderat.* Et aliquibus interjectis: *Sacrificium verum &
reale veram & realem occisionem exigit, quando in occisio-
ne ponitur essentia sacrificii.* Constat autem, in Eucha-
ristia Christum verè & realiter haut destrui & occidi,
quandoquidem à mortuis excitatus amplius non moritur,
nec mors illi dominatur, Rom. VI. 9. Negari proinde ne-
quit, in Eucharistia aliquid desiderari, quod tamen ad
essentiam veri sacrificii omninò pertinet, adeoque ve-
rum & propriè dictum sacrificium haut esse.

§. XIX. Non desunt quidem, qui vim hujus
argumenti infringere conantur hoc modo, ut Mino-
rem negent dicentes, necessarium non esse, sive ad es-
sentiam veri & propriè dicti sacrificii minimè pertine-
re, ut res, quæ in sacrificium offerri dicitur, destruat,
occidatur aut immutetur, sed sufficere, si circa eam ali-
quid sacrum fiat. Licet igitur in Eucharistia immola-
tio, destructio vel occisio locum non habeat, id ipsum
tamen obstare non posse, quò minus verum, reale &
propriè dictum sacrificium censeriqueat, cum negari
non possit, circa eam aliquid sacrum fieri. *Recentiores
Theologi, inquit Vasquez Tom. III. in III. partem Tho-
mæ quæst. LXXXIII. Artic. I. Disput. CCXX. Cap. II.
num. 15. sui non memores cum explicare volunt, quo pacto
Chri-*

Christus in altari verè immoletur, asserunt, ad essentiam sacrificii minimè requiri, ut res quæ offerri dicitur in sacrificium, immutetur, sed quamvis id frequentius accidat, fieri posse, ut absq̃ ulla physica sui mutatione Deo in sacrificium offeratur, si aliquid sacrum circa illam fiat, quo ad sacros usus deputari more humano censeatur, atq̃ huiusmodi sacrificia sine physica rerum mutatione etiam in lege Mosis instituta fuisse, autumant Levit. XXIII. & XXIV. nempe sacrificium parum tam propositionis, quàm aliorum, quorum ibi fit mentio. Hæc ita Vasquez d.l.

§. XIX. Verùm enim verò vanas latebras quærere, quid est, si hoc non est? Etenim 1. hoc qui asserunt sibi minimè constant. Sacrificium definiētes cum rei, quæ offertur, mutatione fieri dicunt, & tamen rationem sacrificii in Eucharistia tueri non valentes, eò quòd nullam in eo mutationem fieri deprehendant, ad id confugiunt, ut quandoque sacrificium fieri posse censeant, ubi circa rem, quæ offertur, aliquid sacrum peragitur, licet illa non immutetur aut destruat. Hoc verò nihil est aliud, quàm sibi apertè contradicere. 2. Confundunt Oblationem cum Sacrificio, quæ inter duo tamen notabile est discrimen. Ad sacrificium omninò requiritur rei, quæ hoc nomine veniat, destructio, occisio vel immutatio; hoc ipsum verò ad quamcunque oblationem minimè est necesse. Multa enim in Veteri Testamento offerebantur Deo, quæ non destruebantur, sed in usum Sacerdotum cedebant; uti videre est ex Levit. XXIV. 9. 3. Apertè dicunt falsum. Nam si ad sacrificium sufficit, ut circa illud sacri aliquid peragatur, sequitur, multa sacrificiis computari debere, quæ tamen cum iis nihil vel parum habent commune. Vi-
dit

dit id Vasquez, quare loco cit. Cap. III. num. 26. sic scribit: *Alij non potentes defendere veram rationem sacrificii Christi in Eucharistia, quòd nullam in eo fieri viderent mutationem, sui non memores dixerunt, posse rem aliquam sine ulla sui mutatione in sacrificium offerri, dummodo circa illam fiat aliquid sacrum; cum tamen definientes sacrificium dixerint, cum immutatione rei, qua offertur, fieri debere. Hoc tamen responsum supra Capite præcedente à nobis impugnatum est: eò quòd hi Doctores secum non consent, & definitioni ab ipsis traditæ aduersentur. Et infra num. 29. Colligamus recentiores Theologos, qui asserunt, Christum in altari verè immolari, & ut hoc defendant, dicunt, ad rationem sacrificii necessarium non esse, id, quod offertur, aliquo modo immutari, sed satis esse, si aliquid sacrum circa illud fiat, non solum sibi ipsis aduersari, sed etiam falsum asserere: tum propter rationes dictas, tum quia sequeretur, eum, qui in Sacerdotem consecratur, & templum etiam, cum benedicatur aut consecratur, & calicem similiter immolari & sacrificari, cum aliquid sacrum circa hæc omnia fiat.*

§, XX. Vasquez igitur cum hac ratione vini nostri argumenti haut infringi satis intelligat, aliam elabendi rimam quærit, & distinctione inter sacrificium Absolutum & Relativum seu Commemorativum nervum ei incidi posse existimat. Ut, inquit loco citato num. 26. huic argumento respondeamus, notandum est, duplex esse genus sacrificii: quoddam enim est absolutum, nempe quod non est alterius sacrificii commemoratio, veluti mactatio pecudis, vel alterius rei consumptio. Aliud verò dici potest Relativum, seu Commemorativum, cujus exemplum solum habemus in sacrificio altaris, quod Commemo-

D

rativum

rativum dici potest: & quamvis in hoc non fiat immutatio rei, quæ hoc modo offertur, reperitur tamen vera significatio & nota divinæ Omnipotentia, sicut in sacrificio absoluto, & ita non minus ei convenit vera ratio sacrificii, quàm sacrificio cruento & absoluto. Hoc vult dicere: Licet ad absolutum sacrificium, quale fuit illud, quod in ara crucis Christus ipse peregit, destructio vel occisio omninò requiratur, id ipsum tamen non statim locum habet in Sacrificio relativo sive commemorativo, sive, quod idem est, in sacrificio Missæ, quod sacrificium ideò vocatur, quòd eo cruentum illud Christi sacrificium in cruce oblatum repræsentatur, inque eo istius fit commemoratio.

§. XXI. Sed nec hac distinctione nostrum argumentum vi sua destituitur. Nam si in sacrificio illo relativo seu commemorativo, hoc est, in Eucharistia locum non habet immutatio, destructio vel occisio corporis Christi, sed tantummodò mors illa Christi, quæ absolutum sive propriè dictum fuit sacrificium, hoc ipso repræsentatur sive commemoratur, utique Eucharistia sive commemorativum illud sacrificium, verum & reale sive propriè dictum sacrificium esse nequit. Ut vira nostræ collectionis quilibet capere possit, ex superabundanti denuò sic colligimus: Cui sacrificio deest aliquid quod ad veri & propriè dicti sacrificii naturam seu essentiam pertinet, illud nec est, nec potest esse sacrificium verum & propriè dictum. Atqui sacrificio illi repræsentativo seu commemorativo, hoc est, sacrificio Missæ vel Eucharistiæ deest aliquid, quod ad naturam seu essentiam veri & propriè dicti sacrificii pertinet, nempe corporis Christi, quod offerri dicitur, destructio, immu-
tatio

tatio seu occisio, Ergò non est verum & propriè dictum sacrificium.

§. XXII. Non equidem negamus, cum Eucharistia juxta institutionem Christi ritè celebratur, verum & propriè dictum illud sacrificium à Christo semel in ara crucis Patri suo cœlesti in reconciliationem generis humani oblatum repræsentrari & mortis Christi commemorationem fieri, juxta illud Apostoli I. Corinth. XI. 26. *Quotiescunq̄ ederitis panem hunc & poculum hoc biberitis, mortem Domini annuntiabitis, donec venerit*: inde verò verum & propriè dictum sacrificium extrui posse negamus & pernegamus. Dicatur itaque Eucharistia seu Missa, nobis non invitis aut repugnantibus, sacrificium relativum, repræsentrativum seu commemorativum, & quidem eo nomine dicatur, quòd mors Christi, quæ verum & propriè dictum fuit sacrificium, Eucharistiæ celebratione repræsentratur & commemoretur; modò non dicatur, eam verum, reale & propriè dictum sacrificium esse.

§. XXIII. Poterat hoc argumentum unicè sufficere ad destruendum Missaticum illud Pontificiorum sacrificium, ut tamen id, quod diximus, adhuc reddatur manifestius, sic porrò (II.) argumentari placet:

Quod sacrificium est unicum & semel tantùm oblatum, illius non dantur plura, & per consequens, illud sæpiùs iterari nequit.

Atqui sacrificium Christi est unicum & semel tantùm oblatum,

D₂

E. il-

E. illius non dantur plura; & per consequens illud sæpius iterari nequit. Eucharistia ergo sive sacrificium illud Missæ non est verum & propriè dictum CHRISTI sacrificium.

Major rursus ex terminis patet: quod enim non est nisi unicum, illud pluralitatem in eodem genere non admittit. Unicus videlicet filius non admittit pluralitatem filiorum; unicus hæres non potest consistere cum pluribus; unica uxor plures excludit. Pariter unicum sacrificium excludit sacrificiorum multitudinem. Rursus quod sacrificium semel tantum est oblatum, id non potest iterari sive sæpius dici offerri; Pugnans enim hæc duo, semel tantum oblatum esse, & sæpius singulis ferè diebus offerri. Minorem nobis suppeditat Scriptura, quæ non nisi unius sacrificii propriè dicti à Christo oblatis meminit. *Christus semel pro peccatis passus fuit, justus pro injustis, ut nos ad DEUM adduceret, mortificatus quidem carne, vivificatus autem spiritu, inquit S. Petrus I. Epist. Cap. III. v. 18. Adveniens Christus Pontifex futurorum bonorum per majus & perfectius tabernaculum non manu factum, id est, non hujus structura, neque per sanguinem hircorum & vitulorum, sed per proprium sanguinem ingressus est semel in sacrarium, æternam redemptionem nactus, ait Autor Epistolæ ad Ebr. Cap. IX. 11. 12. Et iterum: Non, ut sæpè offerat semetipsum (Christus ingressus est) sicut Pontifex ingreditur in sacrarium quotannis cum sanguine alieno: (alioquin oportuisset eum sæpè passum fuisse à condito mundo) Sed nunc semel sub consummationem seculorum ad abolendum peccatum per immolationem sui ipsius patefactus est. Et sicut illud statutum est*

est

est hominibus, ut semel moriantur, postea verò iudicium: ita & Christus semel oblatus, ut multorum peccata tolleret, vers. 25. 26. 27. 28. Sanctificati sumus per oblationem corporis Jesu Christi semel factam, cap. X. 10. Et paulò post versu nempe 12. Hic (scilicet Sacerdos Christus) una pro peccatis oblata victima in perpetuum sedet ad dextram Dei. Et iterum v. 14. Unicâ oblatione consecravit in perpetuum eos, qui sanctificantur.

§. XXIV. Neque obstat (I.) si quis cum non nemine dixerit, hæc duo inter se minimè pugnare, sed benè consistere posse, unicum videlicet alicujus esse sacrificium, & tamen illud sæpiùs offerri seu oblatum esse, cum utrumque asserat Scriptura, quando dicit, Christi unicum esse sacrificium & tamen illud ipsum sæpiùs iteratum esse in Veteri Testamento, quandoquidem agnus (Dei) fuerit occisus ab origine mundi Apoc. XIII. 8. Etenim i. possumus dicere cum Aretha in Commentario hujus loci, postrema hæc verba, nempe, ἄπο καταβολῆς κόσμου, non referenda esse ad proximè præcedens nomen Agni, sed ad remotius, nempe ad *librum vitæ*, per trajectionem Scripturæ haut inusitatam; præsertim cum inferiùs verba hæc sic ordinata legantur, Cap. scilicet XVII. v. 8. *Mirabuntur incola terræ, quorum nomina scripta non sunt in libro vitæ à jactis mundi fundamentis.* Adscribamus ipsa verba Arethæ prisici illius aut Commentatoris aut Collectoris: *Per hyperbaton hoc, ait, intelligendum est, ut sit hic sensus: Quorum non sunt scripta nomina ab origine mundi in libro vitæ agni, qui occisus est. Siquidem quorum scripta sunt, ab origine mundi scripta sunt: Ita enim oportet intelligere, non ut Scriptura habet, quia neque ab origine mundi facta est agni occisio.* Hæc ille

in hujus loci commentario. Nihil ergo aliud, hac ratione si locaverimus verba, hoc loco dicitur, quam Agnum Dei illum, hoc est, Christum esse occisum. Ex eo autem, quod Christus dicitur occisus, minus recte colligitur ipsius sacrificium in Veteri Testamento sæpius fuisse iteratum, seu quod idem est, ipsum etiam in Veteri Testamento immolatum & sacrificatum esse. Posito tamen (2.) hæc verba, uti jacent, esse accipienda, sic videlicet, ut illa: *ab origine mundi*, ad Agnum spectent, sicut communiter accipi solent, nec sic aliquid ex iis concluditur, quod Majorem nostri argumenti labefactare possit. Facile enim intelligitur, non hoc verbis illis denotari, quod Christus ab origine mundi, & sic prius, quam incarnatus fuit & in lucem editus, fuerit passus & occisus; id quod Scriptura merito tanquam maxime absurdum rejicit, adeoque disertè *negat*, *Christum sæpè passum fuisse ab origine mundi* Ebr. IX. 26. Sensus igitur est, cum Agnus ille, hoc est, Christus *ab origine mundi* dicitur *occisus*, ab origine mundi seu sacrificiis Veteris Testamenti occisionem & mortem ejus fuisse præfigurata & adumbrata, effectumque & fructum ejus etiam ad eos spectare, qui ab exordio mundi vixerunt. Non malè Gregorius de Valentia Tom. IV. Disp. VI. quæst. XI. punct. 1. p. 1463. *Sacrificium*, inquit, *crucis secundum effectum & fructum non tantum jam in Ecclesia habet usum, verum etiam antè habuit in lege Veteri & natura jam inde usq; ab exordio mundi. Nunquam enim fuit aliud nomen, in quo esset salus, præterquam JESU Christi, per cujus gratiam & meritum salvati sunt, qui unquam salvi fuerunt, ut definit Apostolus Petrus Act. XV. in Antiochena Synodo. Quam ob causam Christus dicitur*
agnus

agnus occisus ab origine mundi Apoc. XIII. quoniam eius passio divinis oculis ab initio presens nunquam non fuit accepta Deo pro peccatis hominum. Qualis autem quæso consequentia? Agnus ille Dei, hoc est, Christus dicitur occisus ab origine mundi, vel quia in sacrificiis Veteris Testamenti illa Christi mors fuit præfigurata, vel quia effectus sive fructus ejus ad eos quoque redundavit, qui ab initio mundi vixerunt; Ergò Christus sæpiùs (verè & propriè) fuit occisus seu immolatus. Planè certe nulla. His itaque non obstantibus nostra Major stat adhuc inconcussa, nempe, unicum sacrificium non posse multiplicari seu sæpiùs iterari.

§. XXV. Neque (II.) aliquid Majoris nostræ veritati per hoc decedit, si quis dixerit, unicum esse Christi sacrificium, nempe illud, quo *semetipsum semel obtulit* Ebr. VII. 27. & tamen ex Scriptura nihilominus constare, in cœlis ipsum *pro nobis interpellare* Roman. IIX. 24. Ebr. VII. 27. & *in conspectu Dei pro nobis apparere* Ebr. IX. 24. seu quod idem est, pro nobis in cœlis se Patri suo offerre. Non proinde hæc pro pugnantibus habenda esse, unicum Christi esse sacrificium, & ipsum Christum sæpiùs se offerre. Veràm enim verò salva adhuc res est: aliud scilicet est, semetipsum pro populi peccatis offerre, quod Christus semel tantùm fecit; aliud est, se offerre, ut interpellatorem & advocatum seu per intercessionem. Cum oblatione illa priori semel tantùm factâ, quæ propriè dictum fuit sacrificium, consistere non potest ejus iteratio; cum implicet, semel tantùm in sacrificium oblatum esse, & iteratò seu sæpiùs offerri. Unde & in Epist. ad Ebræos cap. IX. 25, negatur, quòd Christus *semetipsum sæpè offerat.*
Benè

Benè verò cum hac oblatione semel facta potest consistere ista apparitio coram Patre cœlesti, sive oblatio quæ fit per interpellationem, seu per corporis sui, in quo tot ac tanta humani generis causa passus est, ostensionem vel exhibitionem. *Nonnulli, inquit Theophylactus Commentar. in Epistolam ad Romanos cap. II. 34. interpellat pro nobis sic intellexerunt, quod quatenus corpus ferat, nec deposuerit ipsum, uti Manichæi nugantur, illud ipsum esse interpellationem & intercessionem ad Patrem. Intuens enim in illud Pater recordatur dilectionis erga mortales, propter quam gestavit corpus filius suus, atque ita ad miserationem & misericordiam inflectitur. Et rursus in cap. VI. Epistolæ ad Ebræos v. 27. Illud ipsum, quod Filius carnem gerens Patri asidet, intercessio est pro nobis, tanquam caro pro nobis exoret Patrem, ut quæ ob hoc ipsum omninò sit assumpta, nimirum ob nostram salutem. Hæc ipsa autem corporis Christi pro nobis passi & crucifixi in cœlis exhibitio, uti non est verè & propriè dictum sacrificium, ita nec illius iteratio verè dici potest. Non, ait Oecumenius in Comment. in Epistolam ad Ebræos cap. IX. 24. ut frequenter semetipsum offerat (Christus) ingressus est in cælum: siquidem frequenter victimas per sanguinem offerre eorum est, qui in exemplaria verorum ingrediuntur; at non illius, qui in ipsum ingressus est cælum. Et paucis interjectis: Cum victima proprii corporis (Christus) ascendit, ut appareret apud Patrem pro nobis, hoc est, ut nos ipsi reconciliaret. Non ut sæpius offerat semetipsum, hoc fecit, inquit, nempe quod ascendit in cælum. Hoc itaq; non obstante, quod Christus ad dextram DEI sedens pro nobis interpellat, & corpus suum in mortem nostri causa traditum Patri suo cœlesti jugiter*

jugiter offert seu exhibet, immotum manet id, quod diximus, nempe de illo sacrificio, quod non est nisi unicum & semel tantum oblatum, non posse verè dici, quòd sæpiùs repetatur & jugiter offeratur.

§. XXVI. Multò minùs argumenti nostri firmitas labefactatur (III.) per hoc, si quis dixerit, distinguendum esse inter cruentum & incruentum sacrificium. Licet enim verum sit, quòd sacrificium Christi cruentum unicum sit numero, adeoq; iterari nequeat; inde tamen non sequi, quòd pariter incruentum illud, quod in Missa peragitur, numero solùm sit unum, adeoque initerabile; neque de incruento illo Christi sacrificio, quod in Missa offertur, sed de cruento, quod in ara crucis fuit peractum, Scripturam loqui, quando dicit, Christi sacrificium unicum tantum esse, idq; semel solùm ab ipso oblatum. Unde & Bellarminus lib. I. de Missa cap. XXV. ad loca Pauli adducta facilimè responderi posse existimat, hoc videlicet modo, ut dicatur, ea non de incruenta sed cruenta Christi oblatione accipienda esse. Sic enim loc. cit. scribit: *Verba illa cap. IX. epistola ad Ebraeos: Neque ut sæpiùs se offerat &c. aptissimè omnium expositorum consensu de cruenta oblatione accipienda sunt: nam mox idem Paulus subjungit: alioqui oportebat eum frequenter pati ab origine mundi. Sensus igitur est: Christus non intravit in cælum per primam sui oblationem, id est, per mortem suam, ut deinde exeat, & se offerendo & moriendo iterum intret, & hoc sæpiùs repetat, quemadmodum Pontifex Leviticus per victimam intrabat sanctuarium & exibat, & rursus iterum per aliam victimam intrabat & exibat:*

E

bat:

bat: alioqui oportuisset Christum ab origine mundi singulis generationibus se offerre ac mortem pati; sed unica oblatione, id est, unicâ morte peccata totius mundi purgavit, & cæli aditum omnibus hominibus aperuit. Videmus igitur, Apostolum non excludere quamlibet iterationem oblationis Christi, sed eam solam, qua mortem ipsius requirit. Illa quoque verba cap. X. Sanctificati sumus per oblationem corporis Christi semel. Et illa: Unâ oblatione consummavit in æternum sanctificatos: similiter de cruenta oblatione intelligenda sunt. Sensus enim est: per unam Christi mortem sanctificati sumus, imò etiam consummati sumus, adepti videlicet non solum remissionem peccatorum, sed etiam ornamenta justitiæ & ipsam beatitudinem; & hoc in sempiternum; id est, pro æternitate & generatione, ut jam non egeamus alio Christo, qui morte sua nos redimat: vel ut idem Christus pro nobis, vel pro aliis sæpius moriatur. Hoc vult dicere Bellarminus: quamvis rectè ex hisce scriptura dictis colligatur, cruentam Christi oblationem esse initerabilem; inde tamen minùs rectè concludi, ne quidem incruento modo Christum sæpius offerri posse. Verùm nec hac distinctione argumentum nostrum de sede sua dejicitur. Nam Scriptura simpliciter & absolute dicit, Christi sacrificium esse unicum, idq; semel tantum oblatum; Non itaque illud sæpius offertur, scilicet proprie, ne quidem modo incruento. Si tamen Pontificii Missam sive Eucharistiam ideò velint sacrificium appellare, & quidem incruentum, quòd in eo mortis Christi, quæ cruentum fuit sacrificium, representatio sive commemoratio fiat, cum ipsis ea de re non multum contendemus, modò nobis rursus largian-

giantur, in cruentum illud sacrificium non esse propriè dictum sacrificium, adeoq; nec cruenti illius iterationem. *Illud*, ait Magister sententiarum lib. IV. dist. XII. *quod offertur & consecratur à sacerdote vocatur sacrificium & oblatio, quia memoria est & representatio veri sacrificii & sanctæ immolationis facta in ara crucis. Et semel Christus mortuus est, ibiq; immolatus in seipso, quotidie autem immolatur in Sacramento, quia in Sacramento recordatio fit illius, quod factum est semel. Et Liranus in cap. X. Epistolæ ad Ebræos: In Sacramento altaris non sacrificii iteratio, sed unius sacrificii in cruce oblatis quotidiana commemoratio, propter hoc dicitur Luc. XXII. Hoc facite in meam commemorationem. Quod si verò in Sacramento altaris seu in Eucharistia sacrificii in cruce oblatis commemoratio solùm fit, eoq; nomine sacrificium appellatur, in proclivi est, in ea verum & propriè dictum sacrificium non dari, nec Christi sacrificium iterari. Quam in sententiam scribit quoq; Thomas part. III. quæst. LXXXIII. Artic. I. responsione ad quæstionem, utrum immoletur Christus in hoc Sacramento (Eucharistiæ?) *Duplici ratione celebratio hujus Sacramenti dicitur immolatio Christi. Primo quidem, quia sicut dicit August. ad Simplicium, solent imagines earum rerum nominibus appellari, quarum imagines sunt: sicut cum intuentes tabulam aut parietem pictum dicimus, ille Cicero est, & ille Salustius. Celebratio autem hujus Sacramenti imago quadam est representativa passionis Christi, qua est vera ejus immolatio. Et ideò celebratio hujus Sacramenti dicitur immolatio. Unde Ambrosius dicit super epistolam ad Ebræos: In Christo semel est oblata hostia ad salutem sempiternam potens; quid ergò nos? nonne per singu-**

los dies offerimus? sed ad recordationem mortis eius. Alio modo quantum ad effectum passionis Christi: quia scilicet per hoc Sacramentum participes efficiuntur fructus dominicae passionis. Unde in quadam dominicali oratione secreta dicitur: quoties hujus hostiae commemoratio celebratur, opus nostrae redemptionis exercetur. Sive autem priori sive posteriori modo Missa seu celebratio Eucharistiae vocetur immolatio seu sacrificium Christi, improprie immolationem seu sacrificium Christi appellari necesse est. Et tantum de argumento secundo.

§. XXVII. Progredimur itaque ad aliud & (III.) sic argumentamur:

Ubi est sacrificium verè & proprie sic dictum, ibi verè & proprie dictum oportet esse sacerdotem.

Atqui in Novo Testamento post Christum in caelos sublatum verè & proprie dicti sacerdotes in terris non sunt.

E. & post Christum in caelos sublatum in terris verè & proprie dictum sacrificium non datur; & per consequens, Missa seu celebratio Eucharistiae verè & proprie dictum sacrificium censeretur nequit.

Major ex eo patet, quia sacrificium & sacerdos se habent ut relatum & correlatum, vel potius ut effectus & causa; posito autem uno relatorum & alterum poni necesse est: posito item effectu fieri nequit, quin & causa ponatur. Minor ex eo constat, quia dicente Apostolo Ebr. II. 3. *Omnis Pontifex* (omnis item sacerdos) *ad offerenda dona & victimas constituitur.* Cum verò post peractum illud Christi in ara crucis sacrificium,

um,

um, quod sacrificiis Veteris Testamenti fuit præfigura-
tum, victimarum propriè dictarum oblatio cessaverit,
adeoq; non sint, qui post Christi in cœlos ascensionem
in terris amplius in Ecclesia Dei victimas tales offerant,
ne quidem propriè dictos in terris existere sacerdotes
planum est. Unde & Apostolus non solum dicit, Chri-
stum esse *sacerdotem in aeternum secundum ordinem Mel-
chisedech* Ebr. VII. 21. ipsumq; *perpetuum habere sacer-
dotium* v. 24. sed & negat, *ipsum esse sacerdotem, si in
terra adhuc esset* cap. II. 4. cum, uti dictum est, in
terris non sint amplius, qui post Christi passionem,
mortem & in cœlos ascensionem victimas sive propriè
dicta sacrificia offerant.

§. XXII. Neque obstat, si quis dixerit, ipsam
scripturam passim indigitare, etiam in Novo Testa-
mento post oblatam illam Christi victimam sacerdotes
extituros, veluti cum dicitur Es. LXI. 6. *Vos sacerdotes
Jehova vocabimini, ministri Dei nostri.* Et rursus Es.
LXVI. 21. *Et ex eis (id est, ex gentibus) assumam sacer-
dotes & Levitas, dicit Dominus.* Ex quibus locis Va-
lentina Tom. IV. Disp. VI. quæst. XI. punct. I. pag. 1448.
contra nos ita insurgit: *Sacerdotes propriè dicti, qui
scilicet peculiari delectu ex reliquo hominum cœtu assuman-
tur, ad id muneris eliguntur, ut offerant propriè dictum
sacrificium. Ait enim Apostolus ad Ebr. 5. non speciatim,
omnis Pontifex Leviticus sed universè omnis pontifex (sive
sacerdos; pro eodem enim eo in loco utrumque nomen in-
differenter accipit,) ex hominibus assumtus, pro homini-
bus constituitur in his, quæ sunt ad Deum, ut offerat sacri-
ficia & dona pro peccatis. Quod ipsum ex notione no-
minis est perspicuum. Nam ut ij sacerdotes impropriè*

dicuntur, qui sacrificia improprie sic dicta offerunt: ita sacerdos proprie is est, qui offert proprii nominis sacrificium. Assumuntur autem divinitus in Ecclesia delectu habito ex communi Christianorum cœtu sacerdotes, qui proinde veri nominis sacerdotes sint, & eam ob causam iidem ministrietiam Domini dicantur, ut ex his Esaiæ testimoniis patet. Est igitur sacrificium aliquod proprie dictum in Ecclesia, ad quod offerendum deligantur sacerdotes à Deo, quodq; sit bonum atq; legitimum. Porrò nullum aliud huius generis sacrificium in Ecclesia præterquam sacrificium Missæ usurpatum est: Missæ igitur sacrificium est illud, ad quod benè legitimeq; offerendum Deus, vaticinium Isaia adimplens, deligit sacerdotes. Verùm enim verò concessâ Majore negamus Minorem. Negamus scilicet, in Novi Testamenti Ecclesia assumi ex cœtu Christianorum in ministros verbi sacerdotes veri nominis, seu proprie sic dictos, id est, tales, qui proprie dictum sacrificium offerant; Neque id in citatis Prophetæ locis licet deprehendere. Dicimus igitur, si modo in utroque loco de temporibus Novi Testamenti sermo est, per sacerdotes intelligi posse i. ingenere quoscunque fideles sive Christianos, qui sacerdotes vocantur Apoc. I. 6. & sacerdotium sanctum I. Pet. II. 6. quia spirituales hostias offerunt acceptas Deo per Jesum Christum, uti l. c. dicitur; vel uti S. Paulus loquitur Rom. XII. 1. quia corpora sua sistant hostiam vivam, sanctam & acceptam Deo. Huiusmodi verò sacerdotes spirituales, uti non sunt sacerdotes proprie dicti, ita nec spirituales illæ victimæ, quas offerunt, veri nominis sunt sacrificia. Posito verò utrobique per sacerdotes illos verbi ministros denotari, nec sic conficitur, eos pro-

pro-

propriè sacerdotes esse, cum propriè non sacrificent, seu Deo vera & propriè dicta sacrificia in Novo Testamento haut offerant. Scitè Theodoretus Comment. in Epistolam ad Ebræos Cap. IIX. 4. ad hanc quæstionem, qua quæritur: *Si & sacerdotium, quod ex lege est, finem accepit, & sacerdos, qui est secundum ordinem Melchisedech obtulit sacrificium & effecit, ut alia sacrificia non essent necessaria, cur Novi Testamenti sacerdotes liturgiam peragant?* sic respondet: *Clarum est vis, quæ sunt in rebus divinis eruditi, nos non aliud sacrificium offerre, sed illius unius & salutaris memoriam peragere. Hoc enim nobis præcepit ipse Dominus, Hoc facite in meam commemorationem: ut per contemplationem typi susceptarum pro nobis perpesionum recordemur, & charitatem in benefactorem accendamus & futurorum bonorum perceptionem expectemus.* Ex eo itaque, quod verbi ministri Eucharistiam conficiunt, dispensant, & sic memoriam unius illius sacrificii à Christo in cruce oblatis celebrant, haut evincitur, illos verè & propriè Christum immolare, Deoq; Patri offerre, & ita propriè loquendo sacerdotes esse, cum, autore Theodoro, hoc agentes non tam sacrificent, quàm unius illius sacrificii Christi in cruce oblatis sive mortis ejus memoriam efficaciter renovent. Memoriam autem sacrificii istius veri & propriè dicti in Eucharistia refricare, haut est, Christum verè & propriè immolare sive in sacrificium offerre. Ipse quidem Christus, qui corpus suum in victimam Deo verè obtulit, propriè sacerdos erat, imò, ut Theophylactus ex eo, quòd constitutus fuit Christus Novi Testamenti propriè dictus sacerdos, in Comment. epistolæ ad Ebræos cap. IIX. 3. cum Apo-
stolo

stolo rectè concludit, ipsum & mortem subire & ita corpus suum in victimam offerre debuisse, inquit: *Quandoquidem (Christus) sacerdos erat, sacerdos autem sine hostia non est, necessarium erat habere quoddam & hunc, quod offerat. Hoc autem nihil erat præter ipsius corpus. Necessario itaq; mortuus est: inde verò colligi nequit, & Ministros Christi in Novo Testamento verè sacerdotes esse, cùm illi propriè loquendo victimam veram & propriè dictam, celebrantes Eucharistiam, Deo non offerant seu proprie non sacrificent.*

§. XXIX. Principium itaque petit Vasquez, dum tanquam rem notam & ab omnibus concessam sumit id, quod in quæstione est & probatione maximè opus habet, nempe in Novo Testamento post Christum sacerdotes propriè dictos dari, indeq; concludit, Missam seu Eucharistiæ celebrationem propriè dictum, & quidem propitiatorium sacrificium esse. *Tertium, ait loc. cit. disput. XXIII. Cap. III. quod mihi probatur (tanquam idoneum ad probandum sacrificium incruentum, quod à sacerdotibus in Missa offertur propitiatorium esse, sicut sacrificium cruentum crucis) est Pauli ad Ebr. cap. V. ubi dicitur: Omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis. Quibus verbis describit Paulus munus sacerdotis in universum, ut inde colligat, Christum eodem modo assumptum fuisse, & pro hominibus à Deo constitutum sacerdotem. Cùm igitur in Ecclesia sua ipse etiam reliquerit & constituerit sacerdotes, opus fuit, ut ad offerendum munera & sacrificia pro peccatis eos constitueret: nullum autem aliud sacrificium ipsis reliquit nisi sacrificium Missa: Ergo necesse est, ut*
illud

illud ab eis pro peccato offeratur. Probare prius Vasquez debuisset, Christum in Ecclesia sua reliquisse & constituisse sacerdotes veri nominis, quam inde concluderet, eos veri nominis sacrificium in Eucharistia pro peccatis hominum offerre, adeoq; Missæ sacrificium esse propriè dictum sacrificium, quod quia non facit, nobis hac ratione minimè persuadebit, Missam seu Eucharistiam verè & propriè dictum esse sacrificium.

§. XXX. Deniq; (IV.) pro nostra sententia sic argumentamur:

Quod prisca Ecclesia pro veri nominis sacrificio non habuit, id sine dubio veri nominis sive propriè dictum sacrificium non est.

Atqui prisca Ecclesia pro veri nominis sacrificio Missam sive Eucharistiam (liceat enim hæc duo vocabula promiscuè usurpare) nō habuit.

E. sine dubio verè & propriè dictum sacrificiū nō est.

De Majoris probatione, ut valde laboremus, haut putamus esse opus; cū sine dubio Ecclesia Novi Testamenti sua sacrificia propriè dicta, si quæ habet, non minùs cognita habeat, quam Ecclesia Veteris Testamenti. Minorem verò probatum iri confidimus, ubi ostenderimus, aliud sacrificium in Missa non agnovisse priscae Ecclesiae Doctores, quam sacrificium laudis, gratiarum actionis & mortis Christi commemorationis. Hujusmodi verò sacrificium veri nominis haut esse, manifestum est. Ex multis aliqua huic rei fidem facientia antiquitatis producemus testimonia. Sic autem Justinus Martyr seculo II. Dialogo cum Tryphone Judæo p. 260. edit. Paris. *Simila*, ait, *oblatio pro eis, qui à lepra purgabantur, ut offerretur, tradita, figura fuit panis Eucharistiae, quem in recordationem passionis, quam pro his sustinuit hominibus, quorum animi ab omni*

F

purifi-

purificantur, pravitare Jēsus Christus Dominus noster facere praecepit, ut gratias ageremus Deo cum pro eo, quod mundum universis, quas complectitur, rebus hominis gratiā creārit, tum ob id etiam, quod ab omni, in qua fuimus, malitia nos liberārit, ac principatus potestatesq; occiderit occidione per eum, qui de voluntate ejus factus est patibilis. Et infra p. 345. Supplicationes simul & gratiarum actiones, quae à dignis peraguntur, solas perfectas esse & Deo caras victimas ipse affirmaverim. Has verò solas Christiani facere didicerunt in ipsius etiam alimonia suae recordatione arida juxta & liquida: in qua & passionis, quam pertulit, per ipsum Deus Deo meminit, cujus nomen per terram omnem profanari & blasphemis impiè violari curarunt Pontifices populi vestri & Rabbini, Tam igitur propter preces, quàm propter commemorationem mortis Christi Eucharistia sacrificium vocatur. Clemens Alexandrinus lib. VII. Stromatum. p. 706. edit. Paris. Dico esse sacrificium Deo gratum & acceptum cor à superbia & fastu alienum cum recta scientia. Et pag. seq. Merito Deo non sacrificamus, qui nullius indiget, & omnia praebeuit hominibus: sed eum glorificamus, qui pro nobis est sacrificatus, nos ipsos sacrificantes. Et pag. 719. Oportet Deo offerre sacrificia non sumtuosa ac splendida, sed quae sunt pia & ei accepta & suffitum illum in lege compositum, qui constat ex multis linguis & vocibus in oratione, vel potius, qui ex diversis gentibus & sexibus per donum testamentorum construitur in unitatem fidei & in laudibus congregatur mente quidem pura, iusta autem & recta vita institutione, ex sanctis operibus & iusta oratione. Propter preces itaq; & gratiarum actiones, quae in celebratione Missae sive Eucharistiae peraguntur, convenienter illa sacrificium appellari potest. Sec. III. Cyprian. Ep. LXIII ad Cæciliū: Si Jēsus Christus Dominus & Deus noster ipse est sū-

mus

mus Sacerdos Dei Patris, sacrificium Patri seipsum primus obtulit,
& hoc fieri in sui commemorationem praecepit, utiq; ille Sacerdos
vice Christi verè fungitur, qui id, quod Christus fecit, imitatur. Et
quibusdam interjectis: *Passionis ejus mentionem in sacrificiis om-*
nibus facimus: (Passio est enim Domini sacrificium, quod offeri-
mus) nihil aliud, quàm quod ille fecit, facere debemus. Scriptura
enim dicit: quotiescunque ederitis panem istum & calicem istum
biberitis, mortem Domini annuntiabitis, quoad usq; veniat: quo-
tiescunq; ergò calicem in commemorationem Domini & passionis
offerimus, id, quod constabat Dominum fecisse, faciamus. Seculo
IV. Eusebius lib. I. de Demonstrat. Evangelica cap. ult. Chri-
stus post omnia, ait, admirabilem quandam victimam eximiumq;
sacrificium Patri suo operatus pro nostra omnium salute obtulit,
ejusq; rei memoriam, ut nos ipsi Deo loco sacrificii offerremus, in-
stituit. --- Igitur sacrificamus & incendimus aliàs quidem memo-
riam magni illius sacrificii secundum ea, quæ ab ipso tradita sunt,
mysteria celebrantes & gratias Deo pro salute nostra agentes, re-
ligiososq; hymnos & orationes sanctas illi offerentes, aliàs nos ipsos
totos ei consecrantes ejusq; Pontifici, ipsi utique Verbo, corpore, a-
nimoq; dicantes. Seculo eodem Chrysostomus Homil. XVII.
in Cap. IX. Epistolæ ad Ebræos: Quid ergò nos? Nonne per sin-
gulos dies offerimus? Offerimus quidem, sed ad recordationem
mortis ejus (Christi) Et una est hæc hostia, non multa. Quomodo
una est & non multa? postquam semel oblata est, illata est in san-
cta sanctorum: hoc autem sacrificium exemplar sive figura est il-
lius, id ipsum semper offerimus. Nec nunc quidem alium agnum,
crastinà alium, sed semper eundem ipsam. Proinde unum est sa-
crificium hac ratione. --- Pontifex noster ille est, qui hostiam
mundantem nos obtulit: ipsam offerimus & nunc, quæ tunc obla-
ta quidem consumi non potest. Hoc autem quod facimus, in com-
memorationem quidem sit ejus, quod factum est. Hoc enim faci-
te, inquit, in mei commemorationem. Non aliud sacrificium sicut
Pontifex, sed id ipsum semper facimus: magis autem recordatio-
nem sacrificii operamur. Seculo V. S. Augustinus Epist. XXIII.

ad Bonifacium : Nonne semel immolatus est Christus in seipso, & tamen in Sacramento non solum per omnes Pascha solennitates, sed omni die populis immolatur, nec utique mentitur, qui interrogatus cum responderit, immolari. Si enim Sacramenta quandam similitudinem earum rerum, quarum Sacramenta sunt, non haberent, omnino Sacramenta non essent : Ex hac autem similitudine plerumq; etiam ipsarum rerum nomina accipiunt. Similia leguntur lib. de Fide ad Petrum Diaconum, qui insertus S. August. operibus habetur: In carnalibus victimis figuratio fuit carnis Christi, quam pro peccatis nostris ipse sine peccato fuerat oblaturus, & sanguinis, quem erat effusus in remissionem peccatorum nostrorum. In isto autem sacrificio gratiarum actio et que commemoratio est carnis Christi, quam pro nobis obtulit, & sanguinis, quem pro nobis idem Deus effudit. - - In illis sacrificiis quid esset nobis donandum, figurate significabatur; in hoc autem sacrificio, quid nobis iam donatum sit, evidenter ostenditur. In illis sacrificiis pronuntiabatur Filius Dei pro impiis occidendus: in hoc autem pro impiis annuntur occisus. Plura hujus rei testimonia adducere super sedemus, cum ex aliatis satis superq; constare arbitremur, S. Patres Eucharistiam non alia de causa vocare sacrificium, quam quod, cum ea celebratur, mors Christi, quae veri nominis fuit sacrificium, commemoratur, Deus suppliciter invocatur, eidemq; gratiae pro generis humani redemptione aguntur. Tantum etiam de hoc argumento.

§. XXXI. Restat solum, ut & ea, quibus Pontificii Missae sacrificium illud suum sacrificium probare, & tanquam verum & proprie dictum omnibus & singulis persuadere satagunt, paucis expendamus. Et quidem (I.) ex eo illud probant, quod Christus vocatur sacerdos secundum ordinem Melchisedec psalm. CX. 4. & Ebr. VII. 11. & seq. Cum vero de Melchisedec dicatur, quod fuerit sacerdos altissimi, ac veri nominis sacrificium Deo obtulerit, panem nempe & vinum Gen. XIV. 18. inde inferunt, quod & Christus in ultima coena panem

nem & vinum in verum sacrificium obtulerit, adeoq; verum, licet incrementum, sacrificium instituerit. Ita colligunt Bellarminus lib. I. de Missa cap. VI. Valentia l. c. dtsp. VI. quaest. XI. §. II. & Becanus t. I. cap. XXV. de Sacramentis in specie, qui postremus ita colligit: *Melchisedec in oblatione panis & vini perfectissimè representavit Christum offerentem corpus & sanguinem suum in sacrificio in ultima cœna. Atqui Melchisedec obtulit panem & vinum tanquam sacerdos altissimi, ideoq; verè sacrificavit. E. & ipse Christus in ultima cœna sacrificavit; alioqui non exactè figuram illam implevisset.* Verùm Major & Minor in hoc argumento valdè laborant. Unde enim probabit Becanus, Melchisedecum in oblatione panis & vini perfectissimè representasse Christum offerentem corpus & sanguinem suum in ultima cœna? Unde probabit, Melchisedecum obtulisse panem & vinum tanquam sacerdotem altissimi, adeoq; verè tunc sacrificasse? Scriptura sanè nihil horum dicit. Non sanè dicit posterius, quando Gen. XIV. 18. ait: *Melchisedec Rex Salem protulit panem & vinum, & ipse cum esset Sacerdos Dei altissimi, benedixit ei.* Qualis autem quæso consequentia? Melchisedec Rex Salem, qui etiam fuit sacerdos altissimi, panem & vinum protulit. Ergò in sacrificio protulit. Necessè certè non est, ut illa in usum sacrificii protulisse dicantur, cum nihil obstet, quo minus ad refectioem Abraham & servorum ejus ab eo fuerint prolata, præsertim cum more receptum fuerit, victores panem & aqua excipere Deut. XXIII. 4. Jud. XX. 5. 6. Hunc sanè in usum ista protulisse Melchisedecum ex Ebraeorum sententia tradit S. Hieronymus Epist. CXXVII. ad Evagrium: *Non, ait, inquit esse mirum, si Melchisedec victori Abraham obviam processerit, & in refectioem iam ipsius, quàm pugnantorum ejus panes vinumq; protulerit, & benedixerit ei, cum abnepoti suo hæc jure debuerit.* Similiter & Ambrosius lib. IV. de Sacramentis cap. III. Tunc ait, *victor venit, occurrit illi Melchise-*

chise-

Melchisedec Sacerdos, & obtulit ei panem & vinum. Multò minus dicit prius, sc. Melchisedecum in oblatione panis & vini Christum corpus & sanguinem suum in ultima cœna offerentem sive sacrificantem exactissimè repræsentsse. Hoc quidem scriptura tradit, cum de Christo perhibet, quòd sit sacerdos secundum ordinem Melchisedec, ipsi cum Melchisedeco aliquam intercessisse similitudinem; verùm istam in sacrificii ratione sitam fuisse, haut dicit; imò ne sacrificii quidem mentionem ullam facit, dum Christum cum Melchisedeco confert Autor Epist. ad Ebr. cap. VII. sed alia adducit, in quibus Christi typum gesserit. Patet itaq; ex eo, quòd Melchisedec panem & vinum protulit, non evinci, Christum, qui sacerdos secundum ordinem Melchisedec dicitur, veum & propriè dictum sacrificium instituisse.

§. XXXII. Dicunt (II.) insigne testimonium quoq; pro sacrificio Missæ extare Malach. I. 6. 7. ubi Deus per Prophetam ait: *Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non volam de manu vestra. Certè ab ortu Solis usq; ad Occasum magnum est nomen meum inter gentes, & in omni loco incensum offertur nomini meo & oblatio munda: certè magnum erit nomen meum inter gentes ipsas, dicit Dominus exercituum.* Quem locum maximè urgent Bellarminus lib. I. de. missa cap. X. Valentia l. c. §. 12. & Becanus cap. XXV. de Sacramentis in specie quest. IV. Verùm enimverò nec hic locus rem conficit, cum, qui dixerit, per *ablationem mundam* preces Christianorum ex puro corde & conscientia pura profectas, bonaq; ipsorum opera, quæ teste Petro I. Epist. cap. II. 5. sunt *spirituales quedam hostia accepta Deo per Jesum Christum*, intelligi, nihil absurdi dixerit. Hoc sanè sensu verba hæc accipit Tertullianus lib. adversus Judæos, ubi recitatis iis, porrò subjungit: *De spiritualibus sacrificiis additur dicens: Et in omni loco sacrificia munda mihi offerentur.* Et lib. III. adversus Marcionem: *Non est voluntas mea dicit*
Domi-

Dominus, & sacrificia vestra non accipiam: quoniam ab ortu solis usq; in occasum nomen meum gloriatum est in nationibus, & in omni loco sacrificium nomini meo offertur & sacrificium mundum: Gloria scilicet relatio & benedictio & laus & hymni. Et rursus lib. IV. adversus Marcionem, sacrificium illud mundum à Malachia predictum dicit esse simplicem orationem de conscientia pura. Similia leguntur apud Eusebium Demonstrat. Evangel. lib. I. cap. 10. Hieronymum in loci adducti Commentario. Si itaq; aliquis Missam seu Eucharistiam propter preces in eius administratione fieri solitas oblationem mundam vocari velit, nos haut repugnabimus; inde verò minime probabitur, eam veri nominis sacrificium esse.

§. XXXIII. Dicunt (III.) Sacrificium Missæ insuper probari ex Joan. IV. 21. 23. ubi Dominus ait: *Venit hora, quando neque in monte hoc, neq; Hierosolymis adorabitis Patrem. --- Venit hora, & nunc est, cum veri adoratores adorabunt Patrem Spiritu & veritate. Et Act. XIII. 2. Cum igitur ii ministrarent Domino & jejunarent, dixit Spiritus Sanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam &c. Item I. Cor. X. 21. Non potestis mensæ Domini participes esse, & mensæ demoniorum. Vid. Bellarm. l. cit. cap. XI. XIII. & XIV. Verùm lynceum oporteat esse, qui hisce in locis viderit contineri, Eucharistiam esse veri nominis sacrificium; seu, quod idem est, in Missa Christum verè & propriè immolari seu sacrificari. In primo enim loco nihil aliud dicitur, quàm instare tempus, quo Leviticus ille cultus certo loco affixus sit desiturus. *Omniium inscitiam*, scribit in hujus loci commentario Cyrillus Alexandrinus, simul condemnat, (Christus) *cum adorandi modum, qui apud utrosq; obtinuerat, ad veriorum translatum iri ait: Non enim quæretur amplius locus, inquit, in quo propriè Deum habitare existiment, sed ut qui universa impleat & continere valeat Dominum, adorabunt unusquisq; de loco suo, sicut quidam Sanctorum Prophetarum ait. Horum autem**

tem

tem & tempus ejusmodi rituum abrogandorum suum in hanc mundum cum corpore adventum ait. In altero hoc solum dicitur, quod in Ecclesia Antiochena nonnulli, quorum mentio facta erat in versu præced. ministrarint Deo & jejunarint, h. e. ut Syrus habet, obsecraverint Deum & jejunaverint. Non autem sequitur: ministrarunt Deo precando. *E.* veri nominis sacrificium obtulerunt. Possunt quidem, ut sæpius diximus, preces aliquo sensu sacrificium vocari, sed spirituale & improprie ita dictum. In tertio dicitur, planè non convenire, ut infidelis ad mensam Domini accedat, nec fieri posse, ut talis cum fructu inde discedat. Hoc autem qui dicit, non statim dicit, Eucharistiam veri nominis esse sacrificium. Ex tribus itaq; adductis illis locis sacrificium hocce nihil acquirit roboris.

§. XXXIV. Deniq; (IV.) ad ipsam Institutionem Eucharistiæ & primam ejus celebrationem provocant, quæ habetur Matth. XXVI. 25. & seqq. Marc. XIV. 22. & seqq. Luc. XXII. 19. 20. I. Cor. XI. 23. & seqq. Vid. Bellarminus l. c. cap. XII. Verùm enim verò in verbis Institutionis non licet reperire, quod Christus seipsum in ultima cæna sub specie panis & vini obtulerit, multò minùs, quod alios id facere jufferit. Jubet quidem, cum ait, Hoc facite in mei commemorationem, Apostolos eorumq; successores id facere, quod ipse fecerat h. e. sumere panem & vinum, consecrare, & ad manducandũ ac bibendũ fidelibus distribuere nobis largiente id Cornelio Jansenio in Concord. Evang. cap. CXXXI. Mandat, ait ih̄s, facere, quod ipse fecit, nempe accipere panem, gratias agere, benedicere ac verbis suis consecrare -- frangere ac sumere, aliisq; sumendum tradere. Hoc verò qui jubet facere, non jubet veri nominis sacrificium offerre. In verbis itaq; Institutionis Missaticum hocce Pontificiorum sacrificium nihil invenit præsidij; quod & nos nunc missum facimus.

F I N I S.

VD 17

17

21 v

